

JANUAR 2023 | LETNIK 3, ŠTEVILKA 1 | ISSN 2738-6554 | INFO@DEMB.SI

GLASILO DRUŠTVA EKONOMISTOV MARIBOR

Društvo ekonomistov Maribor, Razlagova ul. 14, 2000 Maribor, Slovenija

UVODNIK

Spoštovani člani društva!

Pred vami je prva številka Glasila Društva ekonomistov Maribor v letu 2023, v kateri je objavljeno tudi poročilo o posvetovanju EKONOMIJA 2022, ki ga je Društvo ekonomistov Maribor organiziralo decembra 2022.

Ob tej priložnosti vam želim srečno in zdravo novo leto ter prijetno branje glasila, ki izhaja že tretje leto.

Lep pozdrav

Mag. Dejan Romih,
glavni in odgovorni urednik

ANALIZA PODNEBNOPOLITIČNE NEGOTOVOSTI V ZDRUŽENIH DRŽAVAH AMERIKE

Pred. mag. Dejan Romih

Univerza v Mariboru, Ekonomsko-poslovna fakulteta, Razlagova ul. 14, 2000 Maribor

Društvo ekonomistov Maribor, Razlagova ul. 14, 2000 Maribor

dejan.romih@um.si

dejan.romih@demb.si

<https://orcid.org/0000-0001-9123-0183>

Povzetek: V tem članku analiziram podnebnopolitično negotovost v Združenih državah Amerike, pri čemer si pomagam z indeksom podnebnopolitične negotovosti za Združene države Amerike. Podatki kažejo, da je bila podnebnopolitična negotovost v Združenih državah Amerike največja novembra 2021, ko je v Glasgowu potekala Konferenca Združenih narodov o podnebnih spremembah. Takrat so ameriški novinarji veliko pisali o potrebi po preoblikovanju ameriške podnebne politike, ki jo povzroča podnebna kriza.

Ključne besede: podnebna politika, podnebne spremembe, Združene države Amerike

Uvod

Rezultati raziskovanj (gl. npr. Schiermeier, 2011) kažejo, da so podnebne spremembe, ki jih čutimo tudi Evropejci, večinoma posledica človeške dejavnosti. To kažejo tudi rezultati anketiranj (gl. npr. Leiserowitz, Maibach idr., 2022, str. 7–9). Podnebni ekonomisti opozarjajo, da podnebne spremembe, zlasti pa podnebni dogodki, kot so npr. ekstremna vročina, ekstremne padavine, ekstremni mraz, orkani, požari, suše in tornadi, povzročajo potrebo po povečevanju odpornosti gospodarstva proti podnebnim spremembam (gl. npr. Fiedler idr., 2021; Hsiang idr., 2017; Kiley, 2021).

To opozarjajo tudi oblikovalci gospodarske politike, ki na osnovi rezultatov raziskovanj ugotavljajo, da so podnebne spremembe dejavnik sistemskega tveganja (gl. npr. Arseneau idr., 2022; Brunetti idr., 2021; Mallucci, 2020).

Podatki kažejo, da podnebnopolitični dogodki prispevajo k povečanju podnebnopolitične negotovosti, za katero vemo, da vpliva na odločanje proizvodnih podjetij o naložbah v posodobitev proizvodnje z namenom doseči podnebno nevtralnost ipd. (gl. npr. Berestycki idr., 2022; Fried idr., 2021; Noailly idr., 2022). Izkušnje iz Kitajske (gl. Ren idr., 2022) pa učijo, da podnebnopolitična negotovost

vpliva tudi na proizvodnost.

V tem članku analiziram podnebnopolitično negotovost v Združenih državah Amerike. Že dolgo je znano, da podnebne spremembe ameriškim gospodarskim enotam (gospodinjstvom, podjetjem) povzročajo težave, o katerih se kljub podnebni krizi v ameriških medijih premalo govori in piše.

Definicija podnebnopolitične negotovosti

Podnebnopolitično negotovost lahko definiramo kot negotovost glede podnebne politike (ali: podnebnopolitičnih ukrepov) in njenih posledic. Že dolgo je znano, da podnebne spremembe povzročajo potrebo po sprejemanju podnebnopolitičnih ukrepov (gl. npr. Carman idr., 2022; Lacroix idr., 2022; Leiserowitz idr., 2021). Izkazalo se je, da so ameriške države dovzetne za podnebne spremembe (gl. npr. Hsiang idr., 2017). Na tem mestu naj omenim, da Združene države Amerike glede tega niso nikakršna izjema (gl. npr. Smith, 2020). Rezultati ankete, ki jo je aprila 2022 izvedla Univerza Yale (gl. Leiserowitz, Maibach idr., 2022), kažejo, da 43 % anketiranih Američanov že čuti posledice podnebnih sprememb (segrevanja zraka) (prim. Ballew idr., 2022; Leiserowitz, Carman idr., 2022).

Indeks podnebnopolitične negotovosti

Podnebna kriza povzroča potrebo po merjenju podnebnopolitične negotovosti. V ta namen je Gavriilidis (2021) razvil indeks podnebnopolitične

negotovosti za Združene države Amerike, katerega podatki so dostopni na https://www.policyuncertainty.com/climate_uncertainty.html. Le-ta omogoča opazovanje in spremljanje podnebnopolitične negotovosti v Združenih državah Amerike, kar je pomembno tudi za borzne analitike. Tuji avtorji (Liang idr., 2022; Lv & Li, 2023) so namreč ugotovili, da podnebnopolitična negotovost vpliva tudi na volatilnost cen delnic podjetij za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov.

Indeks podnebnopolitične negotovosti za Združene države Amerike temelji na številu člankov, ki so objavljeni v osmih ameriških časopisih. Da se članek upošteva, mora vsebovati vsaj eno besedo iz vsake besedne skupine (gl. tabela 1).

Tabela 1: Besedne skupine

Skupina 1	Skupina 2	Skupina 3
• carbon dioxide • climate • climate change • climate risk • CO2 • emissions • environmental • global warming • green energy • greenhouse • greenhouse gas emissions • renewable energy	• Congress • EPA • law • legislation • policy • regulation • White House	• uncertain • uncertainty

Vir: https://www.policyuncertainty.com/climate_uncertainty.html

Na spletu (gl. <https://www.financingcleantech.com/>) so dostopni tudi podatki o indeksu okoljske negotovosti za Združene

države Amerike in indeksu okoljskopolitične negotovosti za Združene države Amerike, ki so ju razvili Noailly idr. (2022).

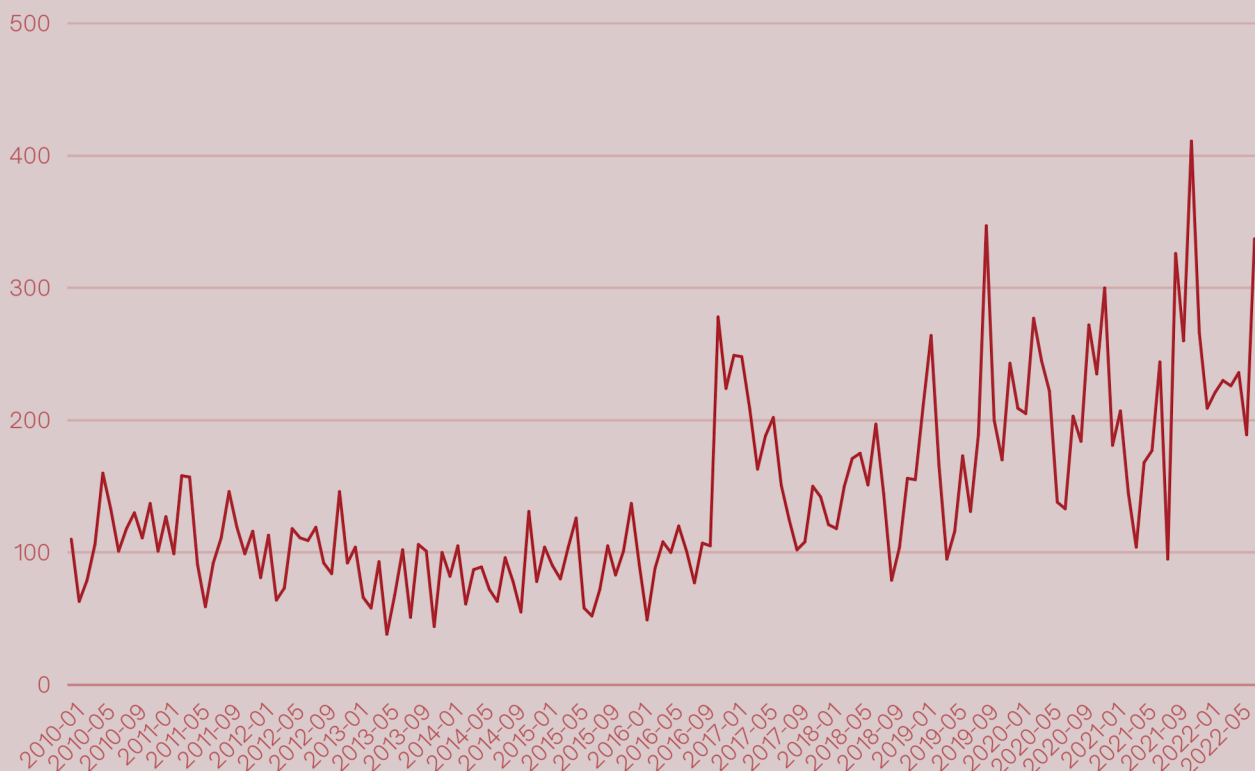
Podatki za Združene države Amerike

Podatki za ZDA kažejo, da je bila vrednost indeksa podnebnopolitične negotovosti za Združene države Amerike največja novembra 2021, ko je znašala 411. Takrat je v Glasgowu potekala Konferenca Združenih narodov o podnebnih spremembah. Na tem mestu naj omenim še dve vrednosti indeksa podnebnopolitične negotovosti za Združene države Amerike, in sicer 347, ki je bila dosežena septembra 2019, ko sta v New Yorku potekali podnebna stavka in Vrh Združenih narodov o podnebnih ukrepih, ter 337, ki je bila dosežena julija 2022, ko je Združene države Amerike zajel vročinski val (gl. sliko 1).

Sklep

Izkazalo se je, da podnebne spremembe med ameriškimi gospodarskimi enotami povzročajo potrebo po prilagajanju spreminjajočim se podnebnim razmeram (ali: pogojem) (gl. npr. Carman idr., 2022). Vprašanje pa je, ali so (odrasli) Američani (npr. pripadniki generacij X, Y, Z) pripravljeni spremeniti svoj način življenja in mišljenja. Rezultati ankete, ki jo je marca 2021 izvedla Univerza Yale (gl. Carman idr., 2021), kažejo, da so nekateri Američani (že) spremenili svoj način življenja in mišljenja, kar je dobra novica. Kljub temu so potrebni dodatni ukrepi, kot je npr. posodobitev izobraževanja in vzgoje (gl. npr. Cort idr., 2022).

Slika 1: Gibanje indeksa podnebnopolitične negotovosti za Združene države Amerike

Vir: https://www.policyuncertainty.com/climate_uncertainty.html

Viri

Arseneau, D. M., Drexler, A., & Osada, M. (2022). Central bank communication about climate change (Finance and Economics Discussion Paper No. 2022-031). Washington: Board of Governors of the Federal Reserve System.
<https://doi.org/10.17016/FEDS.2022.031>

Ballew, M. T., Marlon, J. R., Goldberg, M. H., Maibach, E. W., Rosenthal, S. A., Aiken, E., & Leiserowitz, A. (2022). Changing minds about global warming: vicarious experience predicts self-reported opinion change in the USA. *Climatic Change*, 173(3), 1–25.
<https://doi.org/10.1007/s10584-022-03397-w>

Berestycki, C., Carattini, S., Dechezleprêtre, A., & Kruse, T. (2022). Measuring and assessing the effects of climate policy uncertainty (OECD Economics Department Working Paper No. 1724). Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/34483d83-en>

Brunetti, C., Dennis, B., Gates, D., Hancock, D., Ignell, D., Kiser, E. K., Kotta, G., Kovner, A., Rosen, R. J., & Tabor, N. K. (2021). Climate change and financial stability. *FEDS Notes*. <https://www.federalreserve.gov/econres/notes/feds-notes/climate-change-and-financial-stability-20210319.html>

Carman, J., Lacroix, K., Goldberg, M., Rosenthal, S., Gustafson, A., Howe, P., Marlon, J., & Leiserowitz, A. (2022). Measuring Americans' support for adapting to 'climate change' or 'extreme weather.' *Environmental Communication*, 16(5), 577–588.
<https://doi.org/10.1080/17524032.2022.2087709>

Carman, J., Lacroix, K., Leiserowitz, A., Maibach, E., Rosenthal, S., Kotcher, J., Neyens, L., Wang, X., Marlon, J., & Goldberg, M. (2021). Americans' actions to limit and prepare for global warming, March 2021. Yale University and George Mason University. New Haven: Yale Program on Climate Change Communication.
<https://climatecommunication.yale.edu/publications/americans-actions-to-limit-and-prepare-for-global-warming/>

Cort, T., Gilbert, K., DeCew, S., Goldberg, M., Wilkinson, E., Fitzgerald, H. (2022). Rising leaders on social and environmental sustainability, February 2022. Yale University and Global Network for Advanced Management. New Haven: Yale Center for Business and the Environment, Yale Program on Climate Change Communication.
<https://climatecommunication.yale.edu/publications/environmental-beliefs-among-business-students-around-the-world/>

Fiedler, T., Pitman, A. J., Mackenzie, K., Wood, N., Jakob, C., & Perkins-Kirkpatrick, S. E. (2021). Business risk and the emergence of climate analytics. *Nature Climate Change*, 11, 87–94. <https://doi.org/10.1038/s41558-020-00984-6>

Fried, S., Novan, K., & Peterman, W. B. (2021). The macro effects of climate policy uncertainty (Finance and Economics Discussion Paper No. 2021-018). Washington: Board of Governors of the Federal Reserve System.
<https://doi.org/10.17016/FEDS.2021.018>

Gavrilidis, K. (2021). Measuring climate policy uncertainty.
<https://ssrn.com/abstract=3847388>

Hsiang, S., Kopp, R., Jina, A., Rising, J., Delgado, M., Mohan, S., Rasmussen, D. J., Muir-Wood, R., Wilson, P., Oppenheimer, M., Larsen, K., & Hauser, T. (2017). Estimating economic damage from climate change in the United States. *Science*, 356(6345), 1362–1369. <https://doi.org/10.1126/science.aal4369>

Kiley, M. T. (2021). Growth at risk from climate change (Finance and Economics Discussion Paper No. 2021-054). Washington: Board of Governors of the Federal Reserve System.
<https://doi.org/10.17016/FEDS.2021.054>

Lacroix, K., Carman, J. P., Goldberg, M. H., Gustafson, A., Rosenthal, S. A., & Leiserowitz, A. (2022). Does personal climate change mitigation behavior influence collective behavior? Experimental evidence of no spillover in the United States. *Energy Research & Social Science*, 94, 102875.
<https://doi.org/10.1016/j.erss.2022.102875>

Leiserowitz, A., Carman, J., Buttermore, N.,

Neyens, L., Rosenthal, S., Marlon, J., Schneider, J., & Mulcahy, K. (2022). International public opinion on climate change, 2022. New Haven: Yale Program on Climate Change Communication and Data for Good at Meta.
<https://climatecommunication.yale.edu/publications/international-public-opinion-on-climate-change-2022/>

Leiserowitz, A., Maibach, E., Rosenthal, S., Kotcher, J., Carman, J., Neyens, L., Myers, T., Goldberg, M., Campbell, E., Lacroix, K., & Marlon, J. (2022). Climate change in the American mind, April 2022. Yale University and George Mason University. New Haven: Yale Program on Climate Change Communication.
<https://climatecommunication.yale.edu/publications/climate-change-in-the-american-mind-april-2022/>

Leiserowitz, A., Maibach, E., Rosenthal, S., Kotcher, J., Carman, J., Neyens, L., Goldberg, M., Lacroix, K., & Marlon, J. (2021). Public support for international climate action, September 2021. Yale University and George Mason University. New Haven: Yale Program on Climate Change Communication.
<https://climatecommunication.yale.edu/publications/public-support-for-international-climate-action-september-2021/>

Liang, C., Umar, M., Ma, F., & Huynh, T. L. D. (2022). Climate policy uncertainty and world renewable energy index volatility forecasting. *Technological Forecasting and Social Change*, 182, 121810.
<https://doi.org/10.1016/j.techfore.2022.121810>

Lv, W. & Li, B. (2023). Climate policy uncertainty and stock market volatility: Evidence from different sectors. *Finance Research Letters*, 51, 103506.
<https://doi.org/10.1016/j.frl.2022.103506>

Mallucci, E. (2020). Natural disasters, climate change, and sovereign risk (International Finance Discussion Paper No. 1291). Washington: Board of Governors of the Federal Reserve System.
<https://doi.org/10.17016/IFDP.2020.1291r1>

Noailly, J., Nowzohour, L., & van den Heuvel, M. (2022). Does environmental policy

uncertainty hinder investments towards a low-carbon economy? (NBER Working Paper No. 30361). Cambridge: National Bureau of Economic Research.
<https://doi.org/10.3386/w30361>

Ren, X., Zhang, X., Yan, C. & Gozgor, G. (2022). Climate policy uncertainty and firm-level total factor productivity: Evidence from China. *Energy Economics*, 113, 106209.
<https://doi.org/10.1016/j.eneco.2022.106209>
Schiermeier, Q. (2011). At least three-quarters of climate change is man-made. *Nature*.
<https://doi.org/10.1038/nature.2011.9538>
Smith, A. B. (2020). U.S. Billion-dollar weather and climate disasters, 1980 – present. Asheville: NOAA National Centers for Environmental Information.
<https://doi.org/10.25921/stkw-7w73>

POROČILO O POSVETOVANJU EKONOMIJA 2022

Pred. mag. Dejan Romih

Univerza v Mariboru, Ekonomsko-poslovna fakulteta,
Razlagova ul. 14, 2000 Maribor
Društvo ekonomistov Maribor, Razlagova ul. 14, 2000
Maribor
dejan.romih@um.si
dejan.romih@demb.si
<https://orcid.org/0000-0001-9123-0183>

Društvo ekonomistov Maribor je organiziralo posvetovanje **EKONOMIJA 2022, Posvetovanje o neenakosti in negotovosti v družbi in gospodarstvu**, ki je potekalo 8. decembra 2022 v živo in na daljavo. Namenjeno je bilo ekonomistom, gospodarstvenikom, oblikovalcem gospodarske politike, študentom ekonomije in drugim, ki jih zanimata ekonomija in poslovanje. Tema letošnjega posvetovanja je bila neenakost in negotovost v družbi in gospodarstvu.

Soorganizatorji posvetovanja EKONOMIJA 2022 so bili:

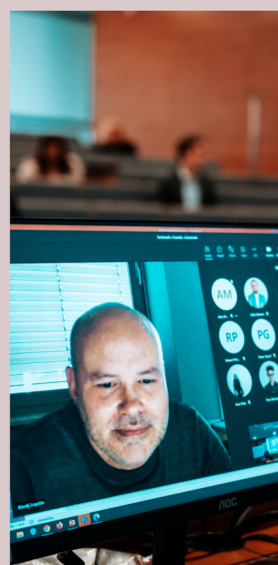
- EIPF, Ekonomski inštitut, d. o. o.,
- Center za slovenske študije
Državne univerze v Clevelandu in
- Ekonomsko-poslovna fakulteta
Univerze v Mariboru.

Posvetovanje je potekalo v predavalnici PA na Ekonomsko-poslovni fakulteti Univerze v Mariboru. Več informacij o posvetovanju najdete

na <https://demb.si/ekonomija-2022/>.

Vabljeni predavatelj je izvedel Vasja Crnjakovič, član upravnega odbora podjetja Nepremičninske storitve, d. o. o., Celje (RE/MAX Slovenija), vodja agencije in direktor RE/MAX Nepremičnine Maribor ter vodja agencije RE/MAX Nepremičnine Celje. Gospod Crnjakovič je predaval o negotovosti na nepremičninskem trgu.

Fotogalerija posvetovanja EKONOMIJA 2022

Fotogalerija posvetovanja EKONOMIJA 2022

POROČILO O PREDAVANJU ZA ŠTUDENTE V OKVIRU POSVETOVANJA EKONOMIJA 2022

Pred. mag. Dejan Romih

Univerza v Mariboru, Ekonomsko-poslovna fakulteta,
Razlagova ul. 14, 2000 Maribor
Društvo ekonomistov Maribor, Razlagova ul. 14, 2000
Maribor
dejan.romih@um.si
dejan.romih@demb.si
<https://orcid.org/0000-0001-9123-0183>

Društvo ekonomistov Maribor je v okviru posvetovanja EKONOMIJA 2022 organiziralo predavanje za študente Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani in Ekonomsko-poslovne fakultete Univerze v Mariboru z naslovom Latinska Amerika kot poslovna priložnost, ki ga je izvedel gospod Anže Štupar z Inštituta za gospodarsko sodelovanje med Srednjo Evropo in Latinsko Ameriko. Predavanje, ki se ga je udeležilo 35 študentov, sta soorganizirala Študentski svet Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani in Študentski svet Ekonomsko-poslovne fakultete Univerze v Mariboru.

Ob tej priložnosti se zahvaljujem študentskima svetoma za soorganizacijo dogodka ter Inštitutu za gospodarsko sodelovanje med Srednjo Evropo in Latinsko Ameriko za izvedbo predavanja, ki se ga je udeležila tudi prodekanica za

mednarodno sodelovanje Ekonomsko-poslovne fakultete Univerze v Mariboru doc. dr. Romana Korez Vide.

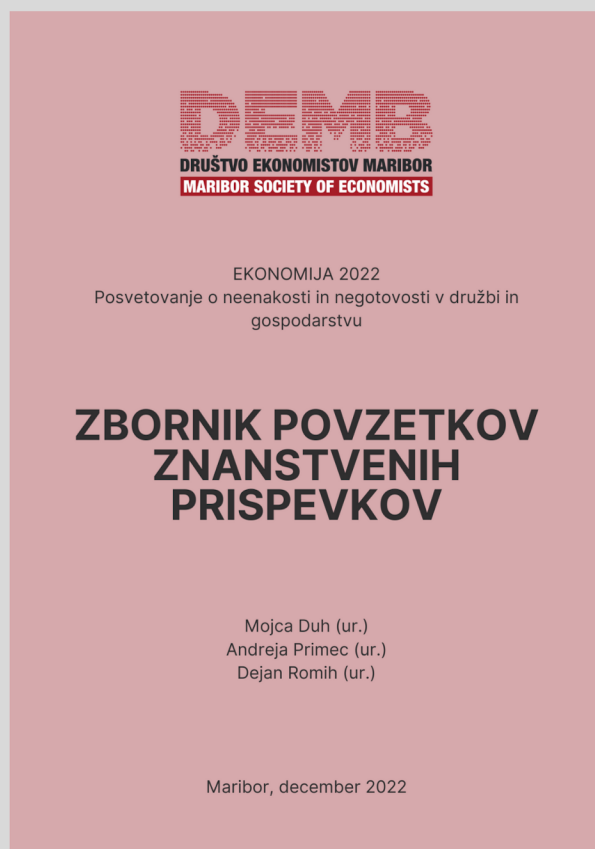
Predavanje je potekalo 29. novembra 2022 na Ekonomsko-poslovni fakulteti Univerze v Mariboru.

ZBORNİK POVZETKOV ZNANSTVENIH PRISPEVKOV NA POSVETOVANJU EKONOMIJA 2022

Društvo ekonomistov Maribor

info@demb.si

Obveščamo vas, da je izšel Zbornik znanstvenih prispevkov na posvetovanju Ekonomija 2022, ki so ga uredili red. prof. dr. Mojca Duh, izr. prof. dr. Andreja Primec in pred. mag. Dejan Romih. Zbornik je dostopen na <https://demb.si/publikacije/zbornik-povzetkov-znanstvenih-prispevkov-na-posvetovanju-ekonomija-2022.pdf>.

Naslovnica zbornika povzetkov znanstvenih prispevkov

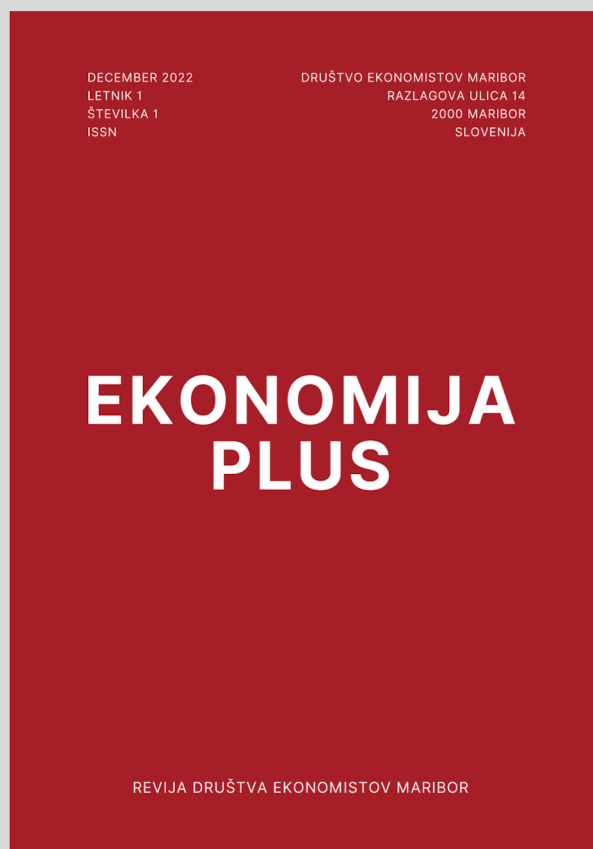
NOVA PUBLIKACIJA

PRVA ŠTEVILKA STROKOVNE REVİJE EKONOMIJA PLUS

Društvo ekonomistov Maribor

info@demb.si

Obveščamo vas, da je izšla prva številka strokovne revije Ekonomija plus, katere glavni in odgovorni urednik je pred. mag. Dejan Romih. Revija je dostopna na <https://demb.si/publikacije/ekonomija-plus-1-1.pdf>.

Naslovnica prve številke strokovne revije Ekonomija plus

VABILO ZA ODDAJO PRISPEVKA

Spoštovani!

Vabimo vas, da oddate prispevek s področja ekonomije, poslovanja ali sorodnih ved za naslednjo številko Glasila Društva ekonomistov Maribor. Prispevek pošljite na uredništvo glasila (dejan.romih@demb.si). Pri pisanju upoštevajte slog APA (<https://apastyle.apa.org/>).

Lep pozdrav
Uredništvo glasila

GLASILO DRUŠTVA EKONOMISTOV MARIBOR

Oktober 2022, letnik 2, številka 4

ISSN 2738-6554

Glavni in odgovorni urednik

Mag. Dejan Romih, Univerza v Mariboru

Tehnični urednik

Mag. Dejan Romih, Univerza v Mariboru

Uredniški odbor

Mag. Aleš Borko, Nova Kreditna banka Maribor, d. d.,
Maribor

Dr. Peter Glavič, Univerza v Mariboru

Borut Kancler, Zdravstveni dom dr. Adolfa Drolca Maribor

Dr. Žan Jan Oplotnik, Univerza v Mariboru

Dr. Andreja Primec, Univerza v Mariboru

Lektor

Mitja Brünec

Glasilo Društva ekonomistov Maribor
Januar 2023, letnik 3, številka 1

ISSN 2738-6554

Izdajatelj
DRUŠTVO EKONOMISTOV MARIBOR
Razlagova ul. 14, 2000 Maribor
Davčna št.: 39368971
Matična št.: 5148014000
Telefon: (02) 22 90 231

Glasilo izide štirikrat letno (januarja, aprila,
julija, oktobra).

© Društvo ekonomistov Maribor
Besedilo © Avtorji 2023

To delo je licencirano z licenco Creative
Commons Priznanje avtorstva-
Nekomercialno-Deljenje pod enakimi pogoji
4.0 Mednarodna (CC BY-NC-SA 4.0)
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

